

Suvi Lahtinen

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJIEN KOKEMUKSIA
IHMEELLISET VUODET -KOULUTUKSESTA

Sosiaalialan koulutusohjelma
2019

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJIEN KOKEMUKSIA IHMEELLISET VUODET -KOULUTUKSESTA

Lahtinen, Suvi
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Marraskuu 2019
Sivumäärä: 39
Liitteitä: 2

Asiasanat: Varhaiskasvatus, sosioemotionaalinen kehitys, ihmeelliset vuodet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatuksen opettajien varhaisia kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen käytöstä Porin kaupungin varhaiskasvatuksessa. Ihmeelliset vuodet -ohjelma on amerikkalaisen Carolyn Webster-Strattonin kehittämä ohjelma muun muassa lasten sosioemotionaalisten kehityksen ja taitojen tukemiseen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää teorian ja varhaiskasvatuksen opettajien haastatteluiden perusteella mitä ajatuksia, kokemuksia ja ammatillista kasvua koulutukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen opettajat saivat. Tutkimuksessani tarkasteltiin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän hyödyllisyydestä, koulutuksessa opittujen menetelmien vaikutuksista lapsiryhmässä, opittujen tietojen jalkauttamisesta työyhteisöissä sekä oman ammatillisuuden kasvusta.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimustapaa, jossa aineistokeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Ennen haastatteluiden toteuttamista perehdyttiin aiheeseen liittyvään teoriaan ja toteutettiin esihaastattelu. Haastatteluihin osallistui kolme varhaiskasvatuksen opettajaa Porin kaupungin varhaiskasvatuksesta. Haastattelut toteutettiin kevään 2019 aikana ja vastaus-ten analysointimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen muodostavat varhaiskasvatus, lasten sosioemotionaalinen kehitys ja Ihmeelliset vuodet -ohjelma.

Opinnäytetyön tuloksista selvisi, että haastateltavat kokivat Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutuksen käyttökelpoiseksi ja tarpeelliseksi. Haastateltavat kokivat havainnoineensa lapsilla haasteita sosioemotionaalisen kehityksen alueilla, esimerkiksi vuorovaikutus- ja kaveritaidoissa. Vastaajien kokemukset olivat myönteisiä, sillä koulutuksessa opittuja keinoja ja välineitä kokeilemalla nähtiin lapsissa myönteisiä vaikutuksia. Lisäksi haastateltavat kokivat saavansa itsevarmuutta omaan ammatillisuutensa liittyen. Jokaisessa työyksikössä koulutusta jalkautettiin ryhmään ja työyhteisöön vaihtelevasti mahdollisuuksien mukaan ja koulutuksen jalkauttamisesta pohdittiin tulevaisuuden suunnitelmia.

KINDERGARTEN TEACHERS' EXPERIENCES OF THE INCREDIBLE YEARS PROGRAMME

Lahtinen, Suvi
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
December 2019
Number of pages:39
Appendices: 2

Key words: early childhood education, social-emotional development, The Incredible Years

The purpose of the thesis was to study the experiences of early childhood education teachers concerning the use of The Incredible Years Teacher Classroom Management program the early childhood education in the City of Pori. The Incredible Years is a program developed by an American Carolyn Webster-Stratton to, e.g., support children's social-emotional development and skills. The objective of the thesis was to study by theory and interviews of early childhood education teachers the thoughts, experiences and professional growth that the teachers gained by participating in the training. The study observed the experiences of the early childhood education teachers with the usefulness of the Incredible Years Teacher Classroom Management program, the impacts of the tools learnt in the training on a group of children, the implementation of the acquired knowledge to the work community, as well as one's own professional growth.

The research was performed by using a qualitative research method including a semi-structured thematic interview in collecting data. Familiarization with the theory and the realization of pre-interviews were performed before conducting the actual interviews. Three early childhood education teachers from the early childhood education of the City of Pori participated in the interviews. The interviews were realized during spring 2019 and the responses were analyzed by themes. The theoretical framework of the thesis consisted of early childhood education, social-emotional development of children and the Incredible Years program.

According to the results of the thesis, the interviewees considered the Incredible years Teacher Classroom Management program to be useful and necessary. The interviewees had experienced children having challenges in the field of social-emotional development, e.g. in interaction and friendship skills. The experiences of the interviewees were positive, as by experimenting the means and tools learnt in the training it was possible to see positive impacts in children. In addition, the interviewees felt that they had gained self-confidence in their own professionalism. The training was implemented to the group and the work community in each working unit to a varying extent and according to possibilities, and the future plans of implementing the training were considered.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VARHAISKASVATUS	8
2.1	Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma	8
2.2	Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki	9
2.3	Varhainen puuttuminen varhaiskasvatuksessa.....	10
3	LAPSEN SOSIOEMOTIONAALINEN KEHITYS	11
3.1	Sosiaalisuus.....	11
3.2	Emootiot eli tunteet.....	11
3.3	Sosioemotionaaliset haasteet	12
3.4	Sosioemotionaalisten haasteiden näkyminen varhaiskasvatuksessa.....	12
3.5	Lapsen haasteiden taustalla olevia tekijöitä.....	13
4	IHMEELLISET VUODET -OHJELMA.....	15
4.1	Ihmeelliset vuodet ohjelman osa-alueet.....	16
4.1.1	Lasten ohjelmat	16
4.1.2	Vanhemmuusryhmät.....	16
4.2	Ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmä	17
4.3	Aikaisempia tutkimuksia Ihmeelliset vuodet -ohjelmasta	20
4.3.1	Kasvun tuki -hanke	21
4.3.2	Ihmeelliset vuodet koulussa -kehittämiprojekti 2010-2012.....	22
4.3.3	Vertti 2 23	
5	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT.....	24
5.1	Tarkoitus ja tavoitteet	24
5.2	Aiheen valinta	25
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	25
6.1	Tutkimusprosessi	25
6.2	Tutkimusmenetelmä.....	27
6.3	Tutkimuksen analysointi	27
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	28
7.1	Taustatietoa haastateltavista.....	28
7.2	Ihmeelliset vuodet -menetelmäkoulutus	28
7.3	Varhaiskasvattajien kokemukset.....	30
7.4	Ammatillinen kasvu	31
7.5	Jalkauttaminen ryhmään	32
7.6	Jalkauttaminen työyhteisöön.....	33
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	34

8.1	Tutkimuksen luotettavuus	34
8.2	Ihmeelliset vuodet -koulutuksen tarpeellisuus	35
8.3	Ihmeelliset vuodet -koulutuksen hyödyllisyys.....	35
8.4	Jalkauttaminen ryhmään ja työyhteisöön vaihtelevaa.....	37
8.5	Esiin nousseet haasteet.....	37
8.6	Jatkotutkimukset	38
9	POHDINTAA.....	38
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tutkin opinnäytetyössäni varhaiskasvatuksen opettajien varhaisia kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallinnan menetelmäkoulutuksesta Porin kaupungin varhaiskasvatuksessa. Keskityn tutkimuksessani varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa työskentelevien kokemukseen. Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, mitä ajatuksia ja ammatillista kasvua koulutukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen opettajat kokivat. Tutkimuksen toteuttaminen ajoittui pian koulutuksen päättymisen jälkeen, jolloin haastateltavien kokemukset koulutuksen loputtua ovat varhaisia. Pitkäaikaisia vaikutuksia ei pystytty tutkimuksessa arvioimaan, koska varhaiskasvatuksen opettajien koulutuksen loppumisesta haastatteluiden suorittamiseen oli kulunut vasta reilu kuukausi.

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmäkoulutus, jonka kokemuksia tarkastelen opinnäytetyössäni, on yhdysvaltalaisen psykologian professorin Carolyn Webster-Strattonin kehittämä ohjelma. Ohjelman tarkoituksena on edistää ja tukea muun muassa lapsen sosiaalista ja emotionaalista kehitystä sekä parantaa lapsen ongelmanratkaisutaitoja. Ihmeelliset vuodet -ohjelma koostuu kolmesta osa-alueesta, jotka tukevat toisiaan: vanhemmuusryhmät, ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmä ja lasten ohjelmat. Keskityn opinnäytetyössäni ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmään. (Ihmeelliset vuodet ry:n www-sivut)

Sosioemotionaaliset taidot, ja etenkin niiden haasteet, ovat olleet keskeisesti esillä lapsista ja kasvatuksesta puhuttaessa. Opinnäytetyöni on ajankohtainen, sillä varhaiskasvatuksen henkilökunnan kokemusten mukaan haasteet lapsiryhmissä ovat lisääntyneet. Koen aiheen tarpeelliseksi ja hyödylliseksi työkokemuksen sekä omien havaintojen perusteella. Opinnäytetyöni antaa tärkeää tietoa lasten sosioemotionaalisesta kehityksestä ja tuo keinoja ja välineitä varhaiskasvatuksen henkilökunnalle kohdata ja tukea haastava lapsi yksilöllisesti. Opinnäytetyöni myötä haluan, että lapsen sosioemotionaalista kehitystä ja niiden haasteita ymmärretään paremmin ja lisätä Ihmeelliset vuodet -ohjelman tietoisuutta varhaiskasvatuksessa.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia ja kokemuksia Ihmeelliset vuodet -koulutuksen hyödyllisyydestä ja tarpeellisuudesta lapseen,

jolla koettiin sosioemotionaalisia haasteita, lapsiryhmään, jalkauttamiseen työyhteisössä ja ammatilliseen kasvuun. Teoriaosuuden jälkeen kerron laadullisen tutkimuksen toteuttamisesta ja puolistrukturoidusta analyysimenetelmästä sekä tutkimuksen luotettavuudesta. Olen kuvannut tulokset auki teemoittain haastatteluiden pohjalta. Elävöittääkseni tuloksia paremmin olen kirjoittanut haastateltavien suoria lainauksia haastattelusta. Loppuun olen koonnut keskeisimmät tulokset, johtopäätökset ja pohdinnan.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatusta voidaan tarjota päiväkodissa, perhepäiväkodissa tai muuna varhaiskasvatuksena. (Opetushallituksen www-sivut 2018) Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Jokainen lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen esimerkiksi tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta huolimatta. Lasten omat varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot lisäävät lasten osallisuutta sekä toimijuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatuksella mahdollistetaan huoltajien osallistuminen työelämään tai opiskeluun sekä tuetaan huoltajia kasvatustyössä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14-15.)

Varhaiskasvatuslaki säättää lapsen oikeuksista varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta. Varhaiskasvatus määritellään varhaiskasvatuslaissa lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatuksiksi, opetuksen ja hoidon muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 1 luku 2 §). Kunnalla on vastuu huolehtia lasten päivähoidon järjestämisestä sisällöltään sellaisena ja laajuudessa kuin Varhaiskasvatuslaissa säädetään. (Varhaiskasvatuslaki 2 luku 5§.) Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja tuottajan on pidettävä huoli, että varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään täydennyskoulukseen, jonka toteutumista ja vaikuttavuutta täytyy seurata ja arvioida. (Varhaiskasvatuslaki 7 luku 39§.)

2.1 Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma

Valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden pohjalta kunnat laativat velvoittavat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka laaditaan paikallisesti määrittelemään, ohjaamaan ja tukemaan varhaiskasvatuksen järjestämistä. Laatiessa suunnitelmaa tulee huomioida paikalliset erityispiirteet, mahdolliset pedagogiset painotukset, lasten tarpeet, varhaiskasvatusta koskeva arviointitiedot ja tulokset kehittämis-työstä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 9.) Porin kaupungin

varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu kaikille yhteinen Porin kaupungin päiväko-deille, perhepäivähoidolle ja muulle varhaiskasvatukselle. Suunnitelmassa on huomi-oitu paikallisella tasolla tehdyt suunnitelmat, Porin kaupungin strategia 2022, esiopetuksen opetussuunnitelma, perusopetuksen opetussuunnitelma, lastensuojelun mukai-nen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja kotoutumissuunnitelma. (Porin kau-pungin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 5.)

2.2 Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan varhaiskasvatuksessa lapsen kehitystä ja oppimista tuetaan vastaamalla lapsen tarpeisiin. Ajatuksena on, että tukea järjestetään lapsen vahvuuksien sekä oppimiseen ja kehitykseen koskevista tarpeista. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki koostuu lapsen yksilöllisiin tarpeisiin sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin koskevista tekijöistä. Varhaiskasvatuksessa pide-tään huolta, että jokainen lapsi tuntee itsensä hyväksytyksi niin omana itsenään kuin ryhmän jäsenenä. Lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä tuetaan kannustamalla lasta ja tarjoamalla onnistumisen kokemuksia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perus-teet 2018, 54.)

Lapsia tuetaan monin keinoin varhaiskasvatuksessa. Lapsen haasteita ennaltaehkäis-tään lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan pedagogisilla järjestelyillä ja erilaisilla työtavoilla, kuten toiminnan eriyttämällä suunnitelmallisesti, muuntelemalla jousta-vasti ryhmiä ja muokkaamalla oppimisympäristöjä. Lisäksi lapsia tuetaan päiväjär-jestyksen ja päivittäisten toimintojen selkeyttämällä ja rytmittämällä. Tarjottava tuki voi koostua pedagogisista, rakenteellisista ja hyvinvointia tukevista muista jär-jestelyistä. Pedagogisia järjestelyjä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen erityis-opettajan konsultoiva tuki, lapsikohtainen ohjaaminen ja erityisten apuvälineiden käyttö. Rakenteelliset järjestelyt koostuvat esimerkiksi ryhmän lapsilukumäärän pie-nentämisestä ja henkilökunnan mitoituksesta. Hyvinvointia tukevia muita järjestelyjä ovat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden ohjaus ja neuvot-telu. Kielen ja kommunikoinnin tukemiseen voidaan käyttää viittomia tai kuvia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 56-57.)

2.3 Varhainen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan lapsen oireisiin puuttumista ensioireiden ilmaantuessa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Huhtanen 2004, 9.) Järjestämällä lapselle tuki mahdollisimman ajoissa ja oikein kohdennuttaen edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään lapsen ongelmien syntymistä, suurenemista ja monimuotoistumista. On tärkeää tehdä yhteistyötä lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa, tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa lapsen huoltajan, varhaiskasvatuksen opettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä varhaiskasvatuksen muun henkilöstön kanssa, sillä toimiva yhteistyö tuo edellytykset lapsen hyvälle kasvulle ja kehitykselle. (Porin varhaiskasvatuksen perusteet 2017, 36.)

Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan ensimmäisenä lapsen tuen tarpeeseen vastataan yleisellä tuella. Tuen aloittamiseen ei tarvita erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Sopivat tukitoimet perustuvat kehitysriskien tunnistamiseen, kehityksen havainnointiin ja arviointiin sekä lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Yleinen tuki järjestetään varhaiskasvatuksen oppimisympäristössä osana lapsen arkea. Varhaiskasvatushenkilöstö vastaa turvallisesta ja lasta huomioivan vuorovaikutussuhteen toteuttamisesta. Lisäksi toimintatavat ja oppimisympäristö tulisi järjestää lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi. Toimintaa järjestetään pienryhmissä, joissa voidaan käyttää esimerkiksi toiminnan kuvittamista ja tukiviittomia. (Porin varhaiskasvatuksen perusteet 2017, 36-37.)

Jos yleinen tuki ei riitä, lapsi saa tehostettua tai erityistä tukea. Lapsi voi saada tehostettua tai erityistä tukea kunnallisessa lähipäiväkodissa niin että ryhmää voidaan pienentää tai ryhmässä voi olla avustaja. Lisäksi lapsi voi saada tuettua varhaiskasvatusta alueellisissa pienennetyissä ryhmissä tai integroiduissa erityisryhmissä. Varhaiskasvatuksen asiantuntijoina ja varhaiskasvatushenkilöstön tukena toimivat varhaiskasvatuksen konsultoivat erityisopettajat ja joissakin päiväkodeissa on omat resurssierityisopettajat. Kun lapsi siirtyy varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja hänestä on asiantuntijan lausunto sekä hän on saanut tehostettua tai erityistä tukea Porin varhaiskasvatuksessa, sen perusteella voidaan luoda yhdessä huoltajan kanssa esiopetusta edeltävänä keväänä pedagoginen arvio ja aloittaa tehostettua tukea antamalla esiopetus. (Porin varhaiskasvatuksen perusteet 2017, 36-37, 40)

3 LAPSEN SOSIOEMOTIONAALINEN KEHITYS

Lapsen tunne-elämä ja sosiaalinen kehitys kulkevat vahvasti käsi kädessä. (Pihlaja 2005, 61). Lapsen sosioemotionaalisen alueen kehitystehtävinä ovat muun muassa itsetuntemus ja itsetietoisuus, itsesäätely, sosiaalinen tietoisuus, ihmissuhdetaidot ja vastuullinen päätöksenteko. Itsetuntemukseen ja itsetietoisuuteen kuuluu kyky tunnistaa omia tunteita, tavoitteita, arvoja sekä arvioida omaa käyttäytymistä. Itsesäätelyllä tarkoitetaan kykyä säädellä omia tunteita ja käyttäytymistä. Sosiaalinen tietoisuus on kykyä tunnistaa ja ymmärtää muiden tunteita, kykyä asettua toisten asemaan ja kykyä tuntea empatiaa. Ihmissuhdetaidoilla tarkoitetaan kykyä luoda ja ylläpitää tasapainoisia sosiaalisia suhteita. (Määttä, Koivula, Huttunen, Paananen, Närhi, Savolainen & Laakso 2017, 7). Lapsen kasvaessa kehitys ja oppiminen jatkuvat yksilöllisesti omaan tahtiin.

3.1 Sosiaalisuus

Pääsääntöisesti sosiaalisuudessa on kyse siitä, että ymmärtää toisen ihmisen tilannetta, tunteita ja kykenee asettumaan toisen asemaan. Sosiaaliseen kehitykseen liittyvät vuorovaikutussuhteet muihin, ja tarkastelukulman muuttuessa tunteiden tarkastelusta yhteiseen tekemiseen ja yhdessä toimimiseen. (Pihlaja 2005,62.)

3.2 Emootiot eli tunteet

Tunteet vaikuttavat moniin persoonallisiin kokemuksiin, ja monet taidot, kuten ymmärrys, vaikuttaa puolestaan emootioihin eli tunteisiin. Tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen osoittavat lapsen emotionaalisesta kypsyystasosta. Tämä muutos koetaan 5-7 vuoden iässä, jolloin lapsen kyky ymmärtää emootioita laajenee merkittävästi. Alle kouluikäiset lapset kykenevät käyttäytymään prososiaalisesti, esimerkiksi auttamalla toisia, lohduttamalla, jakamalla ja puolustamalla muita. Lisäksi itsearvostus ja itsehallinta liittyvät emotionaaliseen osaamiseen. Empatia kokoaa yhteen taitoja, jotka ilmaisevat emotionaalista kehitystä ja jotka liittyvät lapsen sosiaalisiin taitoihin. Tunteiden

kehittyminen on yhteydessä myös lapsen kognitiiviseen kehitykseen, oppimiseen ja toimintaan. (Pihlaja 2005, 61-62.)

3.3 Sosioemotionaaliset haasteet

Lasten sosioemotionaaliset haasteet ilmenevät usein muu muassa ylivilkkauteena, motorisena levottomuutena, keskittymisvaikeuksina, muiden häirintänä, kyvyttömyytenä asettua toisen asemaan, passiivisuutena sekä vetäytymisenä. Selvää rajaa sosioemotionaalisten haasteiden ja normaalin kehityksen välille on hankala asettaa. Ihmisten tunteet, sosiaaliset taidot ja ominaisuudet saattavat olla jossain tilanteessa asiaankuuluvia ja toisessa taas eivät. Esimerkiksi aggressiivisuus on tunne, joka saattaa olla joko oman ja yhteisön edun mukainen tai toisaalta se voi häiritä sekä itseä että muita. Haasteiden erottamista normaalista kehityksestä vaikeuttaa osaltaan myös lapsen normaaliin kasvuprosessiin kuuluvat kriisit, jotka saattavat ilmentyä monin erilaisin tavoin. (Pihlaja 2005, 64.)

Pienten lasten kyvyttömyys ilmaista tunteitaan, vastata erilaisiin tunteisiin ja ohjata tunteitaan on yhteydessä myöhempiin kehityksellisiin ja psykopatologisiin häiriöihin. Jos ympäristön olosuhteet pysyvät pääpiirteittäin samanlaisina ja nuoren aggressiivisuuteen liittyvät käyttäytymismallit ovat saaneet alkunsa jo varhaislapsuudessa, ne säilyvät usein samankaltaisina ajan kuluessa. Aggressiivisuus liitetään myös helposti yksilön temperamenttiin ja huonoihin sosiaalisiin taitoihin. (Pihlaja 2005, 65.)

3.4 Sosioemotionaalisten haasteiden näkyminen varhaiskasvatuksessa

Sosioemotionaaliset haasteet näkyvät varhaiskasvatusikäisten arjessa monin eri tavoin. Erityisesti tunteiden ja käyttäytymisen säätelyn haasteet ovat yleisiä jo ennen kouluikää. Näiden haasteiden arvioitu määrä vaihtelee kymmenestä kolmeenkymmeneen prosenttiin kaikista varhaiskasvatusikäisistä lapsista. Jos lapselle on vaikeaa nimenä eri tunteita, hänelle voi olla vaikeaa valita oikeita keinoja tunteidensa säätelyyn. Tunnetaidot ovat vahvasti yhteydessä sosiaalisten taitojen kanssa, joten lasten, joilla on haasteita tunteiden säätelyn kanssa, on vaikeampi solmia ystävyys-suhteita. Näin ollen he voivat olla vähemmän suosittuja ikäistensä parissa. (Määttä yms. 2017, 7-8)

Päiväkodissa lasten sosioemotionaaliset taidot joutuvat koetukselle, sillä lapsiryhmät ovat suuria. Jos näiden taitojen kehitystä ei pystytä tukemaan lapsiryhmissä, saattavat lapset tulla syrjityiksi, yksinäisiksi, kiusaajaksi ja kiusatuiksi. Sosioemotionaalisia haasteita omaavat lapset eivät kykene oppimaan toisilta lapsilta saadusta mallista tai hyötymään vertaistuen antamista mahdollisuuksista. Konkreettisia piirteitä, joita lapsiryhmissä esiintyy ovat fyysisyys ja väkivaltaisuus, pettymysten sietokyvyn haasteet, keskittymisen haasteet, aikuisen kunnioittamattomuus ja puutteelliset kaveritaidot. Lisäksi poissulkemista ja erilaiseksi leimaamista esiintyy ryhmässä. (Määttä yms. 2017, 7-8)

Edellä mainitut sosioemotionaaliset haasteet ovat hyvin tuttuja varhaiskasvatuksen ryhmissä. Lapsiryhmissä on nähtävissä myös inklusiivisen näkemyksen myötä erityistä tukea tarvitsevat lapset, jotka ovat aikaisempaa useammin tavallisissa varhaiskasvatusryhmissä. Tämä puolestaan luo haasteita varhaiskasvattajien työlle, kun inklusion myötä painotus on erityistä tukea tarvitsevien lasten kasvattamisessa muiden lasten joukossa. Tämä vaatii osaamista kaikilta varhaiskasvatuksen henkilökunnalta. (Määttä yms. 2017, 8-9.) Mielestäni varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen tukemiseksi tarvitaan perus -että täydennyskoulutusta, johon Ihmeelliset vuodet -ohjelma soveltuu hyvin. Ihmeelliset vuodet -ohjelma tuo hyviä soveltamiskelpoisia menetelmiä, joiden avulla lasten sosioemotionaalista kehitystä tuetaan varhaiskasvatuksessa.

3.5 Lapsen haasteiden taustalla olevia tekijöitä

Käytän sosioemotionaalisten haasteiden rinnalla nimitystä käytöshäiriö, sillä Ihmeelliset vuodet -ohjelmassa käytetään enemmän kyseistä käsitettä. Lapsen häiriökäyttäytyminen on yhteydessä yksilöllisiin, yhteisöllisiin ja ympäristötekijöihin. Sosiaaliset ongelmat, kuten perheiden ihmissuhde- ja terveysongelmat, työttömyys, asuinalue ja muut sosiaaliset ongelmat lisäävät häiriökäyttäytymistä. (Ranta, Fredriksson, Koskinen, Tuomisto 2018, 232.) Lisäksi huono-osaisuus perheessä, koulutustason alhaisuus ja syrjäytyminen periytyvät. Perheen ongelmat saattavat vaikuttaa pitkälle aikuisuuteen ja siirtyä lapsille eli joissakin suvuissa voidaan syrjäytyä peräkkäin. Vanhemman mielenterveys- ja päihdeongelmat voivat viedä vanhemmalta voimavaroja välittää lapsesta, jolloin lapsi joutuu selviytymään yksin, sillä lähellä ei ole turvallista aikuista.

Kun lapsen sisälle on kertynyt paha oloa, se purkautuu joko sisään- tai ulospäin. Osa lapsista voi purkaa sisäänpäin paha oloa muun muassa kohtelemalla itseään kaltoin esimerkiksi sairastumalla syömishäiriöön. Ulospäin paha olo näkyy muun muassa väkivaltaisuutena. (Viljamaa 2014, 34-35.)

Osa käytöshäiriöstä johtuu osittain geeneistä ja osassa on mukana muita biologisia tekijöitä. Lisäksi lapsen temperamentilla on osaa alttiuteen. Kasvatuksella on myös merkitystä. Vanhempien epäjohtonmukainen kasvatustapa, johon ei kuulu rutiineja tai sääntöjä voi tuoda haasteita. Jos vanhemmat eivät tue lapsen tunne-elämää, väärän ja oikean tekemisen seuraamukset ovat epäjohtonmukaisia, perheen riidat ja kyvyttömyys ratkaista ristiriitoja vaikuttavat lapsen tapaan jäsentää maailmaa. Usein käytöshäiriöt jatkuvat samanlaisena pitkään. On myös mahdollista, että käytöshäiriö on kotoa opittu toimintatapa. (Friis yms. 2004, 139.)

Lapsen ja vanhemman välisen kielteisen vuorovaikutuksen tunnesävyyn vastavuoroisuus ja saatavillaolon puute vaikuttaa riskitekijöihin. Vuorovaikutuksen tapaan ja laatuun voivat vaikuttaa lapsen synnynnäiset ominaisuudet, ja osin vanhemman omat kielteiset hoidettavana olemisen kokemukset. Lapsen kiintymyssuhdemalli rakentuu lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana sisäisistä malleista turvan ja avun saatavillaolon tarvitsevuuden kannalta. Jos varhaisvaiheessa lapselle kehittyy turvaton kiintymyssuhde, lapselle kehittyy kielteinen kuva itsestään ja toisilta saatavasta tuesta ja lapsi ottaa ulkoistavan strategian ahdistuksen sietoon. Lisäksi lapsen tunnemaailma voi alkaa jäädä iänmukaisesti kehittymättä. Parin kolmen vuoden iästä lapsen sosiaaliset suhteet alkavat pikkuhiljaa levitä ydinperheen ulkopuolelle, esimerkiksi ikätovereihin päivähoitossa. Tässä kehitysvaiheessa käytöshäiriöinen lapsi turvautuu aggressiiviseen käyttäytymiseen ja taidot kehittyvät aggressiivisempaan suuntaan, sillä lapsi kehittää pikkuhiljaa ei-suotavia tunnesäätelyn ja omien tarpeiden tyydyttämisen keinoja. (Ranta yms. 2018, 235)

Lapsen sosioemotionaalisten haasteisiin vaikuttaa varhaiskasvatuksen pedagogisten ja rakeenteellisten järjestelyiden riittämättömyys. Leikki on tärkeä lapsen sosioemotionaalisten taitojen kehittämisessä, kuten oman minän kehityksen, itsensä ja muiden ymmärtämisen ja uusien taitojen harjoittelun kannalta. Jotta leikki olisi sujuvaa, vaikuttaa siihen varhaiskasvatuksen pedagogiset ja rakenteelliset järjestelyt. Esimerkiksi

leikin jatkuvuuteen vaikuttaa päiväkotien tilojen suunnittelu, lapsiryhmien koko ja pedagoginen rakenne. Lisäksi nykypäivän lapsiryhmien suunnittelukäytännöt tukevat enemmän suurryhmätoimintaa ja vain osin pienryhmätoimintaa. (Pihlaja 2005, 145-146) Tämä tuo mielestäni haasteita, sillä pienryhmätoiminnan avulla pystyy tukemaan paremmin lapsen oppimista, kehitystä ja kasvua. Lisäksi henkilökunnan riittävä mitoit- tus ja pysyvyys ovat tärkeitä tekijöitä sujuvuuden kannalta. Henkilökunnan pysyvyy- den avulla ryhmä löytää yhteiset linjat ja tiimimäisen työskentelyn, minkä avulla työ- roolit selkeytyvät moniammatillisessa työryhmässä. (Pihlaja 2005, 148)

4 IHMEELLISET VUODET -OHJELMA

Ihmeelliset vuodet -ohjelmassa puhutaan käytöshäiriöisestä lapsesta, joka kuvastaa mielestäni lasta, jolla on sosioemotionaalisia haasteita. Ihmeelliset vuodet -ohjelma on yhdysvaltalaisen professorin Carolyn Webster-Strattonin 30 vuoden ajan kehittämä ja tutkima ryhmäpohjainen ohjausmenetelmä. Pääsääntöisesti ohjelma on tarkoitettu 3-12- vuotiaiden käytöshäiriöisten lasten vanhemmille ja ammattikasvattajille. Ohjel- man tarkoituksena on korostaa positiivisia kasvatuserämenetelmiä ja auttaa kasvattajia käsittelemään lasten käytöshäiriöitä. Lisäksi tavoitteena on parantaa lapsen ja vanhem- man tai ammattikasvattajan välistä vuorovaikutusta.

Ohjelmien pitkän aikavälin tavoitteena on ennaltaehkäistä syrjäytymistä, rikollisuutta, alkoholin ja huumeiden väärinkäyttöä ja väkivaltaista käyttäytymistä. Lyhyen aikavä- lin tavoitteena on puolestaan vähentää lasten käytösongelmia, aggressiivista ja häirit- sevä käyttäytymistä. Tavoitteena on myös lisätä lapsen prososiaalisia taitoja, lapsen tunneäly- ja ongelmanratkaisutaitojen sekä parantaa sosiaalisia taitoja muiden lasten ja aikuisten kanssa. Lisäksi tavoitteena on parantaa lapsen akateemista sitoutumista ja kouluvalmiuksia. (Ihmeelliset vuodet ry. www-sivut)

4.1 Ihmeelliset vuodet ohjelman osa-alueet

Ihmeelliset vuodet -ohjelma koostuu kolmesta osa-alueesta: lasten ohjelmat, vanhemmuusryhmät ja ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmä. Keskityn opinnäytetyössäni ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmään.

4.1.1 Lasten ohjelmat

Lapsille tarkoitettuja ohjelmia on kaksi: Lasten Dinosauruskoulu ja PienryhmäDino ohjelmat. Ohjelmat perustuvat dinosaurusaiheisiin materiaaleihin ja elämää tukeviin nukkeihin, joilla syvennetään ja vahvistetaan lapsen sosiaalisia, emotionaalisia ja akateemisia taitoja, kuten tunteiden ymmärtämistä ja välittämistä, ongelmanratkaisukeinojen käyttämistä, vihan hallintaa, ystävyyden harjoittamista ja keskustelutaitoja. Lasten Dinosauruskoulu- ohjelma on tarkoitettu 3-8-vuotiaille lapsille. (The Incredible years www- sivut 2013.) PienryhmäDino- ohjelma on suunnattu 3-12 vuotiaiden haastavista käytösongelmista ja käytöshäiriöistä johtuvien lasten ennaltaehkäisyyn ja hoitoon. Strukturoitu ohjelma pyrkii vaikuttamaan käytösongelmilta suojaaviin ja niiden riskiä lisääviin tekijöihin. Ohjelman aihealueita on muun muassa vihanhallinta- ja ongelmanratkaisutaidot, prososiaaliset taidot ja tunteiden säätelytaidot. (Kasvun tuen www-sivut 2017.)

4.1.2 Vanhemmuusryhmät

Vanhemmuusryhmät on tarkoitettu vanhemmille, joilla on käytöshäiriöisiä päiväkotijä alakouluikäisiä lapsia. Ohjelman avulla vanhemmat saavat uusia kasvatuksellisia keinoja. Ideana on palkita lapsen hyvä käytös ja vähentää huonoa käytöstä, jolloin tapahtuu muutoksia lapsen käyttäytymiseen ja lapsen itsetunto kohenee sekä onnistuminen koulussa paranee. Vanhemmuusryhmässä korostetaan leikin tärkeyttä, monipuolisten taitojen opettamista, vaikuttavaa kehumista, kannustimien hyödyntämistä, rajojen asettamista sekä keinoja puuttua huonoon käyttäytymiseen. (Ihmeelliset vuodet ry:n www-sivut 2017.) Vanhemmuusryhmät on jaettu lapsen iän mukaan ryhmiin: 0-1 vauvat ja 1-3 taaperot, BASIC varhaislapsuus 3-6 vuotta, BASIC kouluikäiset 6-12

vuotta sekä ADVANCED, joka on tarkoitettu vanhemmille parisuhteen ja vanhemmuuden vahvistamiseksi. (The Incredible years www-sivut 2013.)

Vanhempien koulutus perustuu psykologian professorin Carolyn Webster-Strattonin kirjoittamaan teokseen *Ihmeelliset vuodet -ongelmanratkaisuopas 2-8 -vuotiaiden lasten vanhemmille*. Teos auttaa vanhempia havainnollistamaan ja käymään läpi asioita, joita he kohtaavat lasten kanssa. Lisäksi opas välittää positiivista käyttäytymistä ja nostaa lasten itsetuntoa tarjoamalla välineitä vanhemmille herkkään, hoivaavaan ja riittävään kasvattamiseen. (Webster-Stratton 2010,17.)

Ongelmanratkaisuoppaassa esitetään muun muassa lapsen myönteisen huomion, kannustuksen ja kehumisen antamiseen välineitä, esimerkiksi tarkoituksenmukainen kannustus lapsen käytöksestä hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaan. Esimerkiksi jos lapsi on hiljainen, voidaan kehua suunnitelmallisesti hänen ollessa uskalias ja rohkea. Toinen oppaassa esitettyihin välineisiin kuuluu lapsen huomiotta jättäminen, kuten keskustelun ja katsekontaktin välttäminen. Lapsen huonoa käytöstä, kuten kiusaamista, vastaan väittämistä ja raivokohtauksia voi vähentää olemalla johdonmukaisesti kiinnittämättä siihen huomiota. Teoksessa kerrotaan, että huomiotta jättäminen on tehokas keino, jota lapsiin voi käyttää, vaikka se onkin todennäköisesti myös yksi vaikeimpia menetelmiä vanhempien toteuttaa. Sen perusajatus on yksinkertainen: lapsen käyttäytymistä pitää yllä häneen kiinnitetty huomio. Kielteinen vanhemmiltä saatu huomio voi olla lapselle palkitsevaa, joten vanhemmat, jotka eivät kiinnitä lapseensa huomiota näiden käyttäytyessä huonosti, eivät palkitse huonon käytöksen jatkamisesta. Huomiotta jättämisen ollessa johdonmukaista, lapsi lopettaa pikkuhiljaa sen mitä on tekemässä. Välineen ajatuksena on lapsen saadessa huomiota sekä kasvavaa hyväksyntää vanhemmiltaan hyvästä käytöksestä hän oppii, että on hyödyllisempää käyttäytyä hyvin kuin huonosti. (Webster-Stratton 2010, 81-89.)

4.2 Ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmä

Opinnäytetyössäni keskityn opettajien koulutusohjelmaan eli ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmään. Ryhmänhallintamenetelmä on suunnattu varhaiskasvatuksen henkilöstölle, esi- ja alakoulujen opettajille, erityisopettajille ja muille lasten

kanssa työskenteleville ammattilaisille. Ohjelma perustuu muun muassa sosiaalisen oppimisen teoriaan. Ammattikasvattajien ryhmänhallintakoulutuksen tavoitteena on oppia käyttämään positiivisia ja ennakoivia ryhmänhallintastrategioita työssä. Ohjelman avulla kehitetään lasten sosiaalisia taitoja, tunteiden säätelyä ja kouluvalmiutta sekä pyritään vähentämään ryhmässä aggressiivista, levotonta ja häiritsevää käytöstä. Ohjelman tarkoituksena on aikuisen toimintaa muutamalla vaikuttaa myös lapsen käyttökseen. Lisäksi koulutuksen tavoitteena on antaa välineitä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön, myönteisten suhteiden luomiseen lapsiin, ammattikasvattajan kykyyn ennakoida käytöshäiriölle alttiita tilanteita ryhmässä, sekä ongelmanratkaisukeinojen, sosiaalisten taitojen ja tunteidensäätelyn käsitteleminen lapsen kanssa yhdessä. (Kasvun tuen www-sivut 2017.)

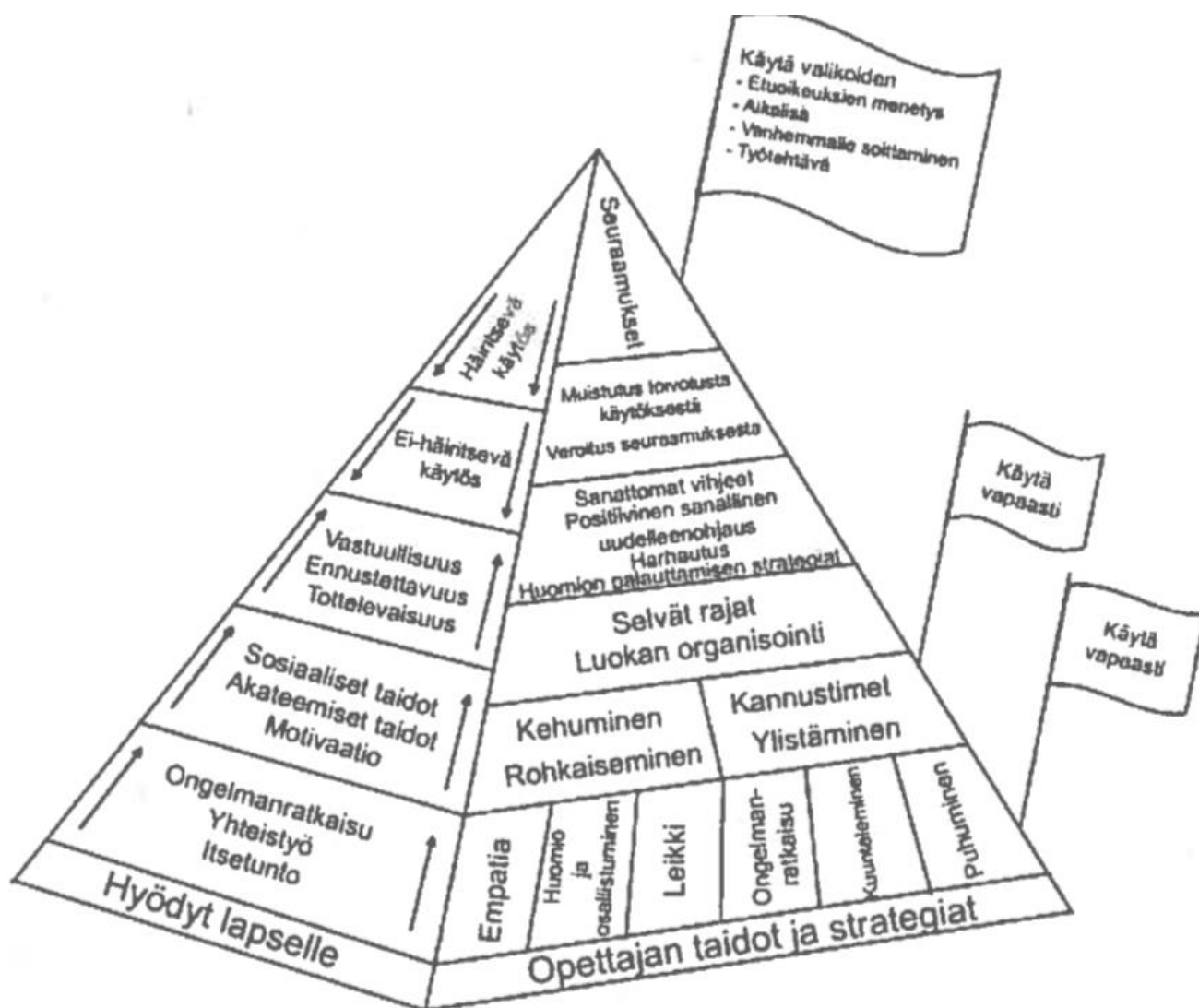
Ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmä on kokopäiväkoulutus, joka toteutetaan työpajamuotoisesti kuutena kertana 3-4 kuukauden välein. Yhden koulutuskeran kesto on seitsemän tuntia. Koulutus on interaktiivinen ja se sisältää teoriaa, joka heijastetaan käytännön tilanteisiin. Koulutuksen aikana ammattikasvattajat harjoittavat muun muassa roolileikkejä, katsovat havainnollistavia videoita ja saavat erilaisia kotitehtäviä oppimisen tukemiseksi, esimerkiksi lapsen sosiaaliin taitoihin perustuvia tapauksia, joiden pohjalta keskustellaan, arvioidaan ja kokeillaan ratkaisuja omassa ryhmässä. (Kasvuntuen www-sivut 2017.)

Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallinnan menetelmäkoulutuksessa käytetään Carolyn Webster-Strattonin kirjoittamaa teosta: *Kuinka edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja*. Teos on tarkoitettu 3-10-vuotiaiden lasten ammattikasvattajille, ja se esittää ammattikasvattajille keinoja ja välineitä luokanhallintaan sekä lapsen sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kehittämiseen ja vahvistamiseen. Esimerkiksi oppaassa käsitellään ennakoimista, jolla tarkoitetaan muun muassa lyhyiden käskyjen ja ohjeiden antamista. Teos käsittelee myös opettajien yhteistyön tärkeyttä vanhempien kanssa. (Webster-Stratton 2011, IX-X).

Ryhmänhallinnan menetelmäkoulutuksessa käydään läpi opettajuuspyramidia, joka löytyy myös teoksesta: *Kuinka edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia tunteita*. Pyramidin alin kerros kuvaa hyvin ammattikasvattajien edellyttämiä taitoja ja niiden hyötyjä lapselle. Alin kerros koostuu rakentavista arjen perusasioista ja niitä

kasvatusmenetelmiä käytetään useimmiten lasten kanssa. Pyramidin huipulla olevilla menetelmillä pyritään puuttumaan lapsen huonoon käytökseen. Pyramidin ylemmät kerrokset käsittelevät rajojen asettamista ja muita seuraamuksia, joita tulisi käyttää harkiten. (Webster-Stratton 2011, IX)

Näen opettajuuspyramidissa ja valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) paljon yhteneväisyyksiä. Yhtenä yhteisenä tekijänä näen sosiaalisten taitojen tukemisen. Varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja heitä ohjataan ystävällisyyteen sekä hyviin tapoihin. Varhaiskasvatuksen henkilökunta kannustaa lapsia hyvään vuorovaikutukseen sekä toimimaan ryhmän jäseninä. He myös tukevat lapsen ystävyssuhteita ja vertaissuhteiden kehittymistä. Vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja harjoitellaan erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi harjoitteluun asettumaan toisen asemaan ja ajattelemaan asioita eri näkökulmasta sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita. Lapsia kannustetaan kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Jokaiselle lapselle annetaan myös mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa, sillä näiden kautta lapsen käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja sosiaaliset taidot muovautuvat. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuin Webster-Stratton opettajuuspyramidissa kannustetaan ja rohkaistaan lapsia leikkiin, jossa lapset oppivat muun muassa sosiaalisia taitoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 25-30)

Kuva 1. Opettajauspyramidi. (Webster-Stratton 2011, IX.)

4.3 Aikaisempia tutkimuksia Ihmeelliset vuodet -ohjelmasta

Ihmeelliset vuodet -ohjelmaa on tutkittu jonkin verran maailmalla, mutta kotimaisia tutkimuksia aiheesta on vielä vähän.

4.3.1 Kasvun tuki -hanke

Tutkimani Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä ammattikasvattajille kuuluu Kasvun tuki -hankkeeseen, joka on Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiön (ITLA) ja Suomen Mielenterveysseuran yhteinen hanke. Lastenrahaston säätiö arvioi työmenetelmiä ja auttaa maakuntia juurruttamaan niitä työkentälle. Mielenterveysseura vie eteenpäin menetelmiä ja vastaa koulutusten järjestämisestä. Kasvun tuki -hanke on osa näyttöön perustuvaa työkalupakkia varhaisesta tuesta, hoidosta ja vanhemmuustaidoista, jota laajennetaan osana sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaamaa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE). (Kasvuntuen www-sivut 2017.)

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) on ollut hallituksen kärkihankkeista vuosina 2016-2018 ja se jatkuu vuonna 2019. LAPE- muutosohjelman tavoitteena on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin parantaminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Jotta tavoitteisiin päästään, uudistetaan lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja palvelujärjestelmää sekä vahvistetaan lasten oikeuksia ja tietoon perustuvaa toimintakulttuuria palveluissa ja päättämisessä. Lape- muutosohjelmassa pidetään tärkeänä, että nykyiset palvelut sopivat paremmin yhteen ja ovat lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat ja kustannustehokkaammat. Ajatuksena on peruspalveluiden vahvistaminen ja painopisteen siirtäminen ehkäisevimpiin palveluihin ja varhaisempaan tukeen ja hoitoon. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut).

LAPE- muutostyötä on toteutettu Satakunnan maakunnassa SATULA- hankkeena vuosina 2017-2018. SATULA- hankkeen tavoitteena on ollut kohdistaa yhteen kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut matalan kynnyksen perustason palveluista erityis- ja vaativimpien palveluihin saakka kuitenkin unohtamatta järjestöjen ja seurakuntien tuottamia tukimuotoja. Lapsi- ja perhepalveluiden kehittämistyö on jaettu neljään kehittämiskokonaisuuteen, joista yksi koskee varhaiskasvatukseen, koulun, oppilaitoksen lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukemista (SATULA-hanke 2018, 3-5). SATULA- hanke nimesi varhaiskasvatuksesta keskeisiksi kehittämisen kohteiksi muun muassa ammattilaisten osaamisen vahvistamisen koulutuksin ja työpajoin sekä konkreettisten hyvinvoinnin työkalujen ja menetelmien levittämisen, esimerkiksi

Ihmeelliset vuodet – ryhmähallintamenetelmä koulutuksen, jota tutkin opinnäytetyössäni. (SATULA- hanke 2018, 31.)

4.3.2 Ihmeelliset vuodet koulussa -kehittämisprojekti 2010-2012

Omaiset mielenterveystyön tukena (OTU), Uudenmaan yhdistys ry. käynnisti vuonna 2010 kaksivuotisen Ihmeelliset vuodet koulussa -projektin (2010–2012) pääkaupunkiseudulla, jonka pyrkimyksenä oli vaikuttaa esi- ja peruskouluikäisten lasten käytöshäiriöiden hoitoon ja esiintymisen vähenemiseen sekä ennaltaehkäisyyn yksilö-, vanhempien- ja kasvattajien sekä yhteiskunnallisella tasolla. (Seppänen 2012, 3-5)

Projektin ensisijaisina tavoitteina oli tuoda Suomeen näyttöön perustuva opettajien ryhmähallintamenetelmä yhteistyössä projektiin osallistuvien esi- ja perusopetusta antavien päiväkotien sekä peruskoulujen kanssa. Toisena tavoitteena oli järjestää Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmiä projektiin osallistuneiden koulujen ja päivähoitoaluiden käytöshäiriöisten lasten vanhemmille. Kolmantena päätavoitteena oli jatkaa Ihmeelliset vuodet vanhemmuusryhmätoiminnan levittämistyötä järjestämällä vanhemmuusryhmän ohjauskoulutusta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle. Lisäksi tavoitteena oli luoda jatkuvaperustainen yhteistyömalli päiväkodin, koulun ja perheneuvolan välille. (Seppänen 2012, 5-6)

Ihmeelliset vuodet koulussa -projekti antoi näyttöä sille, että kasvatuksellisilla keinoilla voidaan vaikuttaa lapsen käytökseen kotona, päivähoidossa ja kouluissa. Pitkäjänteisellä lapsen hyvän käytöksen palkitsemisella sekä huonon käytöksen huomiotta jättämisellä pyritään saamaan muutoksia lapsen käyttäytymiseen ja nostamaan lapsen itsetuntoa sekä suoriutumista koulussa. Tutkimusten mukaan lapsen tilanne paranee entistä paremmin, kun vanhemmat kotona ja opettajat koulussa noudattavat samoja kasvatuseriaaiteita. Koti- ja koulukasvatuksen toimivat rajat ja säännöt, jotka luovat turvallisuutta ja ennustettavuutta sekä auttavat lasta toimimaan normien mukaisesti, mukautumaan ryhmään paremmin ja ymmärtämään, millainen käyttäytyminen on toivottua kotona, koulussa ja päivähoidossa.

Projektissa arvioitiin myös ryhmähallintamenetelmän soveltuvuutta suomalaiseen opetusjärjestelmään. Pilottikokeilu osoitti, että ryhmähallintamenetelmä sopii hyvin Suomen oloihin, sillä opettajat ja lapset hyötyivät menetelmän käytöstä. Tuloksia tarkastaessa on nähtävissä parannusta lasten sosiaalisissa taidoissa ja työrauhan parantamisessa, luokkatyöskentelyssä ja päivähoitoryhmissä. Koulun- ja päivähoidon opettajat korostivat positiivisen suhteen luomisen tärkeyttä lapsiin, mikä kuuluu ohjelman tärkeimpiin oivalluksiin. Lisäksi opettajat kertoivat yleisen työskentelyilmapiirin rauhoittuneen ja lasten sosiaalisissa taidoissa huomattiin parannusta. Eniten opettajat käyttivät menetelmää ryhmätasolla ja yksilöllisen menetelmän käyttö, kuten yksilölliset käyttäytymissuunnitelmat jäivät vähemmälle. (Seppänen 2012, 17).

4.3.3 Vertti 2

Omaiset mielenterveystyön tukena, Uudenmaan yhdistys ry. toi Vertti 2 -hankkeessa Suomeen Carolyn Webster-Strattonin kehittämän Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusohjelman, joka on suunnattu 2-10-vuotiaiden lasten vanhemmille. Vertti 2 -hanke oli suunnattu perheille, jossa alaikäinen lapsi tai nuori oireili psyykkisesti. Kyseinen hanke toimi vuosina 2005-2009 Omaiset mielenterveystyön tukena, Uudenmaan yhdistyksessä osana suurempaa kokonaisuutta, Edvertti -perhetukikeskusta.

Vertti 2 -hankkeen tavoitteena oli parantaa käytöshäiriöisten lasten ennustetta ja tuoda Suomeen strukturoitu vanhemmuusryhmämenetelmä auttamaan vanhempia. Hankkeen avulla haluttiin tarjota vanhemmille käytännöllisiä, kasvatuksellisia keinoja käytöshäiriöisen lapsen kanssa toimimiseen arjessa. Tavoitteena oli myös Ihmeelliset vuodet menetelmän levittäminen ja juurruttaminen peruspalveluihin ja muille alan toimijoille. Vertti 2 -hankkeen pääasiallisena toimintana olivat vanhemmille tarjotut vertaistukiryhmät ja strukturoidut Ihmeelliset vuodet -vanhemmuustaitoryhmät. Keskeisenä toimintamuotona pidettiin myös koulutuksen ja konsultaation järjestäminen alan ammattilaisille. (Seppänen & Hietala 2009, 6.)

Vertti 2- hankkeen aikana Ihmeelliset vuodet menetelmän leviäminen käytännön työkaluksi alan ammattilaisille onnistui hyvin. Jotta lopputulokseen päästiin, se tarvitsi tarvittavia resursseja ja työntekijöiden ja johdon sitoutumista. Lapsen lähellä

työskentelevät ammattikasvattajat ovat avainasemassa lapsen auttamisessa. Kyseisen tutkimuksen mukaan lapsen tilanne paranee entistä enemmän, kun vanhemmat kotona ja opettajat koulussa sitoutuvat. Vertti 2 -hankkeen myötä kävi ilmi, että opettajien ryhmänhallintamenetelmän koulutukselle ja käyttöönotolle oli ilmiselvästi kiinnostusta ja tarvetta. Hankkeen aikana Ihmeelliset vuodet menetelmä sai pääkaupunkiseudun lastenpsykiatriassa laajoja uudistuksia, esimerkiksi perheneuvoloiden toimenkuva saatiin muuttumaan enemmän matalan kynnyksen kasvatuksellisen tuen tarjoajaksi perheille. Lisäksi hyviä tuloksia menetelmästä saatiin lastensuojeluperheiden kanssa. (Seppänen & Hietala 2009, 20-21.)

5 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

5.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen opettajilla on Ihmeelliset vuodet –ryhmänhallintamenetelmän koulutuksesta Porin kaupungin varhaiskasvatuksessa. Ihmeelliset vuodet -ryhmähallintamenetelmä koulutukseen osallistui 16 ammattikasvattajaa Satakunnan maakunnasta eri alueiden päivähoitoyksiköistä syksyn 2018 ja kevään 2019 välisenä aikana. Keskityn tutkimuksessa Porin alueella työskentelevien varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksiin.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä koulutukseen osallistuneiden varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia ja kokemuksia koulutuksen hyödyllisyydestä ja tarpeellisuudesta kohdelapsen, lapsiryhmään, jalkauttamiseen työyhteisöön ja ammatilliseen kasvuun. Kohdelapsella tarkoitetaan lasta, jolla havainnointiin haasteita taidoissa.

5.2 Aiheen valinta

Tutkimukseni kohderyhmänä on kolme varhaiskasvatuksen opettajaa Porin kaupungin varhaiskasvatuksesta. Jokaisella haastateltavalla on alalta yli 15 vuoden työkokemus. Toteutin tutkimukseni keväällä 2019. Aihe tutkimukseeni syntyi työharjoittelun aikana syksyllä 2018 päiväkodin johtajan kanssa käytyjen keskustelujen kautta. Aiheen valintaan vaikutti myös omat havainnot ja työkokemus lasten parissa. Lisäksi halusin oppia lisää lapsen sosioemotionaalisista taidoista ja ymmärtää Ihmeelliset vuodet -koulutusta. Mielestäni tutkimukseni aihe on ajankohtainen ja tarpeellinen, sillä lasten sosioemotionaaliset haasteet ovat lisääntyneet nykypäivänä.

Koen työorganisaation hyötyvän opinnäytetyöstäni siten, että tutkimukseni kautta Ihmeelliset vuodet -koulutus jalkautuu päiväkodin muille työntekijöille eikä jää pelkästään koulutuksen käynneille varhaiskasvatuksen opettajille. Lisäksi uskon, että tutkimukseni myötä Ihmeelliset vuodet -ohjelma saa lisää tietoisuutta opinnäytetyöhöni osallistuneiden päiväkodeissa.

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusprosessi

Aloitin tutkimuksen toteuttamisen tekemällä taustatutkimusta Ihmeelliset vuodet -ohjelmasta ja lasten sosioemotionaalisesta kehityksestä. Seuraavaksi hankin tietoa koulutukseen osallistuneista. Minulle selvisi, että koulutukseen osallistui 16 varhaiskasvatuksen ammattikasvattajaa Satakunnan maakunnasta. Rajattuani opinnäytetyötäni koskemaan Porin kaupunkia ja varhaiskasvatuksen opettajia, haastateltavien määrä putosi neljään, joista yksi ei pystynyt osallistumaan haastatteluun. Lopuksi sain kolme varhaiskasvatuksen opettajaa haastateltavaksi tutkimukseeni.

Ennen haastatteluja lähetin varhaiskasvatuksen opettajille saatekirjeen (Liite 1.), jolla haastateltavat vahvistivat suostumuksensa haastatteluun. Lisäksi toteutin ennen varsinaisia haastatteluja esihaastattelun opinnäytetyöryhmälle, joka selvensi haastattelurungon toimivuutta, heikkouksia ja vahvuuksia. Saatujen huomioiden pohjalta korjasin ja tein parannuksia haastattelurunkoon, esimerkiksi poistamalla teemahaastattelurungosta pitkäaikaisista vaikutuksista kysymisen, koska ymmärsin, että koulutuksesta oli kulunut vasta kuukausi, jolloin pitkäaikaisia vaikutuksia ei pystynyt arvioimaan. Lisäksi lähetin haastattelijoille etukäteen teemahaastattelurungon (Liite 2.), jotta haastateltavat pääsivät perehtymään haastattelukysymyksiin ennen varsinaista haastattelua. Ennakoinnin avulla haastattelu ei jännittänyt kumpaakaan osapuolta niin paljon, ja kysymysten herättämät ajatukset olivat ehtineet muotoutua haastateltavan mielessä.

Haastattelut toteutettiin kevään 2019 aikana yksilöhaastatteluina tapaamalla jokaisen haastateltavan kerran. Haastattelut tapahtuivat rauhallisessa ja ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä haastateltavien työyksikössä tai Satakunnan ammattikorkeakoulun kirjastotilassa heille sopivana ajankohtana. Teemahaastattelun onnistumisen edellytyksenä oli, että haastattelijalla oli hyvä kontakti haastateltavaan. Tästä syystä haastattelu paikka oli turvallinen ja rauhallinen. Tärkeää oli myös huomioida sopiva valaistus ja lämpötila onnistuneen haastattelu ympäristön luomiseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 74.) Haastattelut kestivät 20-45 minuuttia per haastateltava. Haastatteluissa osalla haastateltavista oli mukana muistipaperi tukemassa haastattelua. Haastattelut tallennettiin nauhoittamalla ja nauhoitettu materiaali litteroitiin sana sanalta tekstiksi. Nauhoituksen ansiosta haastattelusta saatiin talteen olennaisia seikkoja, joita ei välttämättä ehtinyt sanatarkasti kirjoittaa. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 92.)

Suoritin haastattelut teemahaastatteluna eli puolistrukturoituna haastatteluna. Teemahaastattelussa oli olennaista yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelun kohdentaminen tiettyjen aiheelle valittujen teemojen ympärille, joista keskusteltiin. Teemahaastattelu ei edellyttänyt kokeellisesti aikaansaattua yhteistä kokemusta, vaan periaatteena oli, että kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voitiin tutkia menetelmällä. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, sillä yksi haastattelun aspekti, haastattelun aihepiirit, teema-alueet ovat jokaiselle sama. Puolistrukturoidulle haastattelulle on ominaista, että jokin haastattelun näkökulma on

päätetty, muttei kaikkia. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 47-48) Koin teemahaastattelun oikeaksi menetelmäksi, sillä sain tutkittavien äänen paremmin kuuluviin ja pystyin esittämään syventäviä, täsmentäviä ja suoria kysymyksiä haastateltaville.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Valitsin opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen, jossa kohdetta tutkittiin mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija ei luota niin paljon mittausvälineillä hankittavaan tietoon, vaan enemmänkin omiin havaintoihinsa ja keskusteluihin tutkittavien kanssa. Tutkija pyrkii tuomaan esille odottamattomia seikkoja. Tämän takia tutkimuksen lähtökohtana ei ollut teorian tai hypoteesin kokeileminen, vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohmainen tarkastelu. Lähtökohtana olivat metodit, kuten teemahaastattelu, joissa tutkittavien oma näkökulma ja ääni pääsivät näkyväksi. Kohdejoukko valittiin tarkoituksenmukaisesti ilman satunnaisotoksen menetelmää hyödyntäen. Lisäksi tapauksia käsiteltiin ainutlaatuisina ja aineistoa tutkittiin sen mukaan. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009,164).

Kvantitatiivisen eli laadullisen tutkimukseni tavoitteena oli tuottaa perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää tietoa. (Heikkilä 2008, 188.) Tutkimukseni tuloksia ei voida yleistää koskemaan koko perusjoukkoa, koska tutkimukseeni osallistui vain osa koulutuksen käyneitä Porin kaupungin varhaiskasvatuksen opettajia. (Heikkilä 2008, 188.) Valitsin laadulliseen tutkimukseeni henkilöt, joilla oli tutkittavasta aiheesta tai ilmiöstä eniten tietoa ja kokemusta. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 85–86).

6.3 Tutkimuksen analysointi

Opinnäytetyön analysointivaiheessa käytin analysointimenetelmänä sisällönanalyysia. Prosessi eteni sisällönanalyysin keinoin aineiston redusoinnilla eli pelkistämällä, klusteroinnilla eli ryhmittelyllä ja lopuksi abstrahoinnilla eli olennaisen tiedon käsitteellistämällä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–125.). Tarkastelin aineistoa teemoittelun avulla. Haastattelussa esitetyt teemat litteroitiin teemoittain ryhmiin ja kokosin jokaisen teeman alle haastattelusta ne kohdat, joista puhuttiin teemasta.

Tutkimusraportissa esitetään teemojen käsittelyn yhteydessä sitaatteja, jotka antavat havainnollistavia esimerkkejä ja näyttävät todisteita siitä, että tutkijalla on ollut jokin aineisto, johon analyysinsa pohjaa, ja että aineisto on antanut vihjeitä esitettyjen teemojen muodostamiseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Taustatietoa haastateltavista

Tutkimuksen tulokset pohjautuvat haastatteluissa liittyviin teemoihin, joihin ovat vastanneet Porin kaupungilla työskentelevät varhaiskasvatuksen opettajat. Tutkimukseeni osallistui kolme varhaiskasvatuksen opettajaa Porin kaupungin kahdesta eri työyksiköstä. Haastateltavista kaksi oli koulutukseltaan kasvatustieteen kandidaattia ja yksi kasvatustieteen maisteri. Haastateltavilla oli vaihteleva määrä työkokemusta, mutta kaikilla oli alalta kokemusta yli 15 vuotta. Haastateltavista osa toi ilmi, ettei työkokemus ole ollut jatkuvaa, vaan katkaisun työuraan on tehnyt esimerkiksi äitiysloma. Jokainen haastateltava työskenteli sillä hetkellä yli 3-vuotiaiden ryhmässä.

7.2 Ihmeelliset vuodet -menetelmäkoulutus

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ryhmähallintamenetelmäkoulutuksesta. Jaoin avainkysymykset teemoittain haastattelurunkoon, joka löytyy opinnäytetyöni liitteistä. Haastattelun alussa halusin selvittää, mitä haastateltavat ajattelevat työpajamuotoisesta Ihmeelliset vuodet -ryhmähallintakoulutuksesta, ja mikä sai heidät lähtemään koulutukseen.

Vastaukset ensimmäiseen teemaan liittyen olivat melko samanlaisia. Heistä kukaan ei tiennyt paljon Ihmeelliset vuodet -ryhmähallinnanmenetelmäkoulutuksesta ennen

koulutukseen lähtemistä. Koulutuksen mukaan lähtemiseen koettiin vaikuttavan sen mielenkiintoisuus, tarpeellisuus ajankohtaisuus.

”Ku koulutuksen tavoitteena o lasten käytösongelmien vähentäminen ja sosiaalisten taitojen ja tunteiden säätely lisääminen ni tota tosi ajankohtainen aihe. Tosi paljon on tän päivän lapsilla käytökses tommost ongelmaa ja sosiaalisissa taidoissa puutteita.” (Haastateltava 2.)

”Sosiaaliset ja emotionaaliset taidot niinko, et ne on semmonen haastavia kohtia tällä hetkellä ihan selvästi. Haasteet lisääntyne nykypäivän lapsilla. Moniki asia varmaa, et en osaa sanoa, mikä siihen sit vaikuttaa onko mitään yht tekijää tai kai se yhteiskunta on muuttunu nii paljon jotenki sit.” (Haastateltava 3.)

”Tää maailma on semmonen, että vaaditaan kauheesti ja sun pitää olla hyvä suurinpiirtein kaikissa asioissa ja sun pitää osata ja sulla pitää olla aikaa kaikkeen niin tavallaan, että lapsen itsetunto kasvaa, että et hän saa niinku niitä positiivisia kokemuksia, et tavallaan tehdään sitä semmosta pohjatyötä niinku valmiiksi, että se pohja on vankka, josta lapsi lähtee sit ylöspäin kouluun ja elämään.” (Haastateltava 1.)

Jokainen heistä oli tyytyväinen koulutuksen toteutukseen ja kokivat koulutuksen käyttökelpoiseksi. Lisäksi haastateltavat kokivat koulutuksen määrän sopivaksi ja kattavaksi. Joskin koettiin koulutuksen jälkeen kaipaavan ryhmässä saatua vertaistukea.

”Mun mielestä tosi hyödyllistä ja tärkeit ja semmosta tota innostavaa, ku se oli nii konkreettista et siel just oli, ettei just ollu sitä joku luennoitsija luennoi niinku teoriaa, vaan siel just mentii ihan tähän käytäntöön tähän ruohonjuuritasolle niinku, opeteltiin niit keinoja, keskusteltiin ja sit jaettiin myös kokemuksii et, miten oli toiminu siel omassa ryhmäs jotkut asiat ja mikä taas ei ollu toiminut. ” (Haastateltava 2.)

”Lähinnä ehkä, jos silleen ajatellaa koulutuksellisesti ni oli niinko sopiva määrä kertoja, että en jäänyt sillä tavalla kaipaamaan lisäkertoja, mutta meil oli tosi hyviä ja hedelmällisiä keskusteluja ja sai vähä vertaistukeakin ja sitä ehkä jäi kaipaamaan enemmän.” (Haastateltavat 1.)

7.3 Varhaiskasvattajien kokemukset

Tämä teema käsittelee varhaiskasvatuksen opettajien kokemusta koulutuksen hyödyllisyydestä. Haastateltavat kokivat koulutuksen olevan positiivinen, hyödyllinen ja käytännönläheinen. Jokainen oli käyttänyt ja käyttivät edelleen koulutuksessa opittuja menetelmiä, esimerkiksi siirtymätilanteissa. Jokainen koki saavansa keinoja ja välineitä omaan työhönsä. Haastatteluista eniten käytetyiksi ja hyödyllisiksi menetelmiksi koettiin lapsen kehuminen, kannustaminen ja positiivisuuden korostaminen. Menetelmien myötä koettiin positiivisia vaikutuksia ja kehitystä lapsissa sekä koko ryhmässä liittyen lasten sosioemotionaalisiin taitoihin. Koulutuksen loputtua jokainen halusi vielä myöhemmin syventyä lisää koulutuksen antiin.

”No varmaa tää kannustus ja kehuminen ja sit varmaa huomiotta jättäminen. Nää on tämmösii, mitkä siel ja kosketus, mikä niinku jää ja on jääny niiku kaikist päälimmäsen mieleen.” (Haastateltava 3.)

”Kehu ja kannustus on ollu niinku itelle ihan semmonen tosi hieno juttu, ja se on myös niinkun ehkä meidän lasten käytökseen myös ryhmässä heijastunut, että ne kehuu myös toisiaan.” (Haastateltava 1.)

”Se positiivisuus, koska kylhän se kantaa nii paljon pidemmälle ja kannustaminen ja ihan tämmönen yksinkertaisuudessaan, et se positiivisuuden näkeminen lapsen ja hänen kannustaminen, et se kyl tukee sitä lapsen itsetuntoa.” (Haastateltava 3)

Eräs haastateltava mainitsi kulttuurierot suomalaisen ja amerikkalaisen kulttuurin välillä, sillä koulutus pohjautuu paljon amerikkalaiseen kulttuuriin. Haastattelussa kävi ilmi, että kaikki koulutuksessa käydyt menetelmät eivät välttämättä sovellu täysin suomalaiseen kulttuuriin, kuten karkilla palkitseminen tai lapsen yltiöpäinen kehuminen. Koulutuksessa saadut tiedot ja opit koettiin kuitenkin soveltamiskelpoisiksi varhaiskasvatuksen arkeen.

”Me katottii myös siel noita videoita sellasii opetusvideoita niinku tilanteista, mis oli niitä lapsia ja sit nää opettajat oli siel ja sit totanoinnii ja käytii sit niit tilanteita, mitä

he käytti niinku, mitä näit keinoja siel ni siel aika paljon niinku annettiin just jotain karkkeja ja keksejä ja semmosii, et palkittiin lapsii niinku sillä. Ja mä mietin et se ei ehkä niinku nyt, ku on tää Hyvis-hankekki ni se ei ehkä oikee sovellu ja se pisti silmää, ettei se tavallaan ehkä toimis täällä. Ja sitte tietysti toinen, ku se on nii erilainen kulttuuri niinku ni siel tää suomalaiseseen kulttuuriin semmonen ylitiöpositiivisuus tai sellanen ni se ei oikee istu, mut tietysti ei siin mitää niinku huonoo oo. Varmaa täytyy vaa suomalaistenki päästä semmosest negatiivisuudesta ja semmosesta, ettei voi lasta niinku kehuu ja mut huomaa sillai, että et ehkä semmosta vastustusta sit tulee niinku muilta ja et sit ku ne tietää et se tulee just niinku tuolt jenkeistä.” (Haastateltava 2.)

7.4 Ammatillinen kasvu

Kolmas teema käsittelee koulutuksen vaikutuksia varhaiskasvatuksen opettajien ammatilliseen kasvuun ja arvomaailmaan. Haastatteluissa selvisi, että koulutuksessa syntyi oivalluksia omaan ammatillisuuteen liittyen. Arvoissa ei koettu niinkään muutosta. Enemmin koettiin, että ennen koulutusta olleet arvot ja ammatillisuus saivat varmuutta, ja nyt ne saadaan tuotua vielä paremmin tuotua esille. Lisäksi koulutukseen osallistuneet kokivat muutosta ajattelutavassaan, joka oli muuttunut yleisesti positiivisempaan suuntaan.

”Ehkä vahvistu tietytyt asiat, ku on itte vähä samanlail toiminu, et nyt sai vähä syvemmin ja laajemmin ja vaan niinku tukee sitä et tavallaan oon tehny niinku oikealla polulla siinä saralla, et näin tietyist asioist ajattellu aika samal taval.” (Haastateltava 3.)

”Se tuntu hyvältä, et sai vahvistusta ja tietysti vähä laajemmin ja enemmän, monipuolisemmin täst asiasta et totanoinni sillai, et se tuki tavallaa semmost jo aiemmin niinku käyttämää, mitä niinko itte tietysti, ku on aikasemmin nuorempan eri paikois ollu töis ja katellu, millai ihmiset niinko työskentee ja imeny siit niit malleja.” (Haastateltava 3.)

”Ihmeelliset vuodet -koulutuksen ansiosta ehkä saan vieläkin paremmin niitä (arvoja) tuotua esille, mut koen et mulla on ollut omissa arvoissa ja kasvatusnäköyksessä tosi paljon niitä asioita, mitä on ollut tossa koulutuksessakin.” (Haastateltava 1.)

7.5 Jalkauttaminen ryhmään

Teemassa tarkastellaan koulutuksen jalkautumista lapsiryhmään ja tarkastellaan haastattelijoiden ottamaa kohdelasta. Kohdelapsella tarkoitetaan lasta, jolla havainnointiin haasteita käytöksessä tai toiminnassa. Haastatteluissa selviää, että jokainen oli ottanut kohdelapsen, jonka kanssa toimi ja kokeili enemmän menetelmiä. Osa sai kohdelapsen kanssa positiivisia tuloksia menetelmiä käyttämällä. Lisäksi huomattiin muissa lapsissa positiivisia vaikutuksia menetelmää käyttämällä.

”Sit huomaa niinku muitten lasten kohdalla, et sit ku on ollu tota palkitsemist ja ollut tota positiivista huomioo ni huomaa, et se kyl tarttuu niiku muihin lapsiin tosi hyvin.” (Haastateltava 2.)

Jokainen haastateltava sai vaihtelevasti jalkautettua koulutusta omaan ryhmään. Jokainen jalkautti koulutuksesta tiimin jäsenille muun muassa tiimipalavereissa ja omalla esimerkillään. Haastateltavat kokivat kuitenkin haasteelliseksi kertoa koulutuksesta sen laajuuden, resurssien ja ajan puutteen vuoksi. Osa haastateltavista koki, että koulutuksen jalkauttaminen ryhmään olisi ollut helpompaa, jos se olisi tapahtunut heti syksyllä lukukauden alussa. Nyt koulutus alkoi syksyllä kesken lukukauden, joka koettiin haasteelliseksi.

”Puhuttiin sitä et syksyllä sitten niinku, jos saadaan olla sama tiimi ni aletaan sit niinko viel enemmän työstää, että tollee nyt ku kesken kauden tuli. -- Jotenki sillai lapsilleki selkeempi, et käydä syksyllä läpi sit kaikki niinko säännöt, ryhmänsäännöt ja lasten kaa.” (Haastateltava 2.)

7.6 Jalkauttaminen työyhteisöön

Viimeisessä teemassa käsitellään koulutuksen jalkautumista työyhteisöön. Jalkauttaminen työyhteisöön onnistui vaihtelevasti. Jalkauttamista pidettiin kuitenkin tärkeänä työyhteisölle, esimerkiksi koulutuksen toimivuuden kannalta. Jokainen oli sitä mieltä jokaisen tiimin jäsenen pitäisi käydä koulutus, jotta he ymmärtäisivät koulutusta ja menetelmien toteutus onnistuisi vielä paremmin tiiminä. Koulukseen suhtauduttiin neutraalisti tai positiivisesti työyhteisössä, joskin haastatteluissa tuli esille osan työyhteisön jäsenten ennakoasenteet koulutusta kohtaan. Kuitenkin haastateltavat kokivat, että koulutus voisi toimia tiimissä, kun se saadaan kunnolla jalkautettua varhaiskasvatuksen arkeen.

”Pintaraapasu mitä on pystynyt niinku muille sitä tuomaan, mut sillai ainaki hyvin tiimi ottanu vastaan et se on ollut positiivista.” (Haastateltava 2.)

”Kukaa ei oo todellakaan täydellinen, mutta se että tavallaan musta ois hirveen hyvä, jos jokainen vois käydä sen, että miten tavallaan se kehu, kannustus positiivinen puhe niinku tavallaan niinku muuttaa suhtautumista lapseen.” (Haastateltava 1.)

”Se riippuu nii ihmisestä, millai haluaa ottaa uuden asian vastaan, et kyl se ain niinku uusi, millai sanotaa ei ehkä pelota, mutta kaikki mikä on uutta ni sit pullikoidaan vastaan. Tuttuun totuttuun tapaan on sit nii helppo kääntyä tavallaan. Uus vaatii kuitenkin aina vähä ajattelua ja varsinkin ehkä vähä tuulettamista ja päivittämistä oman ajatusmaailma.” (Haastateltava 3.)

Jalkauttamista pidettiin tärkeänä, koska kaikki eivät pääse koulutukseen samalla kerralla koulutuksen osallistumismäärän vuoksi. Yhdessä työyhteisössä järjestettiin ilta-palaveri muille työntekijöille liittyen Ihmeelliset vuodet -koulutukseen. Toisessa päiväkodissa pohdittiin yhteistyötä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa ja mahdollista yhteistä palaveria työyhteisölle johtajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa.

”Tää on just semmonen, et siihen tarttis saada koko ryhmä tai työyhteisöki niinko ni ois ain parempi, jos tavallaa koko päiväkodis sama linja ni se ois helpompi toteuttaa.” (Haastateltava 3.)

”Tää on hyvinki käyttökelpoinen mun mielestä. -- Must tuntuu täl hetkel et tää on tosi hyvä ja tää olis semmonen mikä kannattais jalkauttaa päiväkoteihin.” (Haastateltava 1)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Tutkimuksen luotettavuus

Pohdittaessa tutkimukseni luotettavuutta on kiinnitettävä huomiota aineiston keruuseen. Hyvällä haastattelurungolla laatisella tavoitellaan luotettavuutta. Saatuani valmiiksi haastattelurungon suoritin esihaastattelun, jonka myötä pohdin ennalta, miten teemoja saadaan syvennettyä. Lisäksi pohdin vaihtoehtoisia lisäkysymyksen muotoja ennen haastatteluja. Mielestäni haastattelujen luotettavuus on hyvää. Haastattelut nauhoitettiin ja pidin huolen, että haastatteluvaiheen aikana tekninen välineistö oli mukana ja toimi: tallentamiseen tarkoitettu väline, sähköjohto ja haastattelurunko. Tarkistin myös haastattelun aikana aika ajoin, että tallennin toimii. Lopettaessa haastattelua kävin läpi vielä haastattelurungon. Haastattelun jälkeen litteroin kyseiset haastattelut mahdollisimman nopeasti, sillä mielestäni se lisäsi aineiston luotettavuutta. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 184-185.) Pidän tutkimuksen eettisyyttä tärkeänä.

Tutkimuksen luotettavuus tulee esiin tarkalla selostuksella tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkkuus koskee kaikkia tutkimuksen vaiheita. Kerroin aineiston keruuhetken olosuhteista selvästi ja totuudenmukaisesti, esimerkiksi kuvailemalla haastattelututkimuksen olosuhteita, paikkaa ja käytettyä aikaa aineiston keruu hetkellä. (Hirsjärvi yms. 2009, 232.) Mielestäni haastattelut onnistuivat hyvin. Tutkimuksessani

haastateltavien henkilöllisyys pysyy salassa loppuun asti ja vielä silloinkin, kun opin-
näytetyöni tuodaan kaikkien luettavaksi.

8.2 Ihmeelliset vuodet -koulutuksen tarpeellisuus

Tutkimuksestani selviää, että Ihmeelliset vuodet -koulutus koettiin tarpeelliseksi ja ajankohtaiseksi. Tutkimukseni teoriaosuudesta ja varhaiskasvatuksen opettajien haastatteluista käy ilmi huoli nykyajan lasten sosioemotionaalisista taidoista. Yhteiskunnan muuttuessa ja mennessä yksilöllisempään suuntaan myös lapset oppivat elämään yksilökeskeisessä Suomessa. Tämä vaikuttaa esimerkiksi lasten sosiaalisiin taitoihin siten, että lapsilla saattaa olla hankalampaa ratkaista ristiriitoja ja ongelmatilanteita, kun niiden ratkaisemista ei välttämättä ole kotona vielä opittu. Myös teknologian kehittyessä tekniset laitteet, kuten puhelimet, tabletit ja tietokoneet vaikuttavat mielestäni lasten sosioemotionaalisiin taitoihin tuoden haasteita, sillä teknisiä laitteita käyttämällä kasvokkainen kommunikointi vähenee.

Oman kokemukseni mukaan lasten mediankäyttö näkyy päiväkodin arjessa, esimerkiksi lasten puheissa ja leikeissä. Jotta lasten sosioemotionaaliset taidot kehittyvät, tarvitsee se mediakasvatusta ja aikuisen ohjausta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on otettu myös huomioon teknologian kehitys monilukutaidon sekä tieto- ja viestintäteknologian laaja-alaisella osaamisella. Perusteen mukaan mediakasvatuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista. Näitä taitoja tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Laaja-alaisen osaamisen myötä lapsen kasvua tuetaan yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä sekä vahvistetaan kykyä toimia muuttuvassa maailmassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 23-26.)

8.3 Ihmeelliset vuodet -koulutuksen hyödyllisyys

Tutkimukseni myötä uskon Ihmeelliset vuodet -ohjelman olevan hyvä täydennyskoulutus varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Päiväkotien tiukka resurssi ja suuret lapsiryhmäkoot tuovat tänä päivänä varhaiskasvatuksen henkilökunnalle uudenlaisia haasteita, jolloin jokainen varhaiskasvatuksen henkilökunta tarvitsee tukea ja jatkuvaa

koulutusta muuttuviin tilanteisiin ja olosuhteisiin. Oman työn jaksamisen kannalta täydennyskoulutus on tärkeää. Koulutuksen myötä oma ajattelu kehittyy, suunnittelu yhdessä luo tuloksia ja palkitsee niin lapsia kuin aikuisiakin. Lisäksi koulutuksen myötä saa vertaistukea, oivalluksia, innostusta kokeilla uutta ja omia rajojaan. Tieto ja tavat muuttuvat, joten on syytä pysyä ajan tasalla.

Tiedon, työvälineiden ja työtapojen kehittyessä ja muutuessa oman ammatillisen identiteetin pohtiminen voi jäädä vähälle. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa opettamisen ja oppimisen tavat ovat muuttuneet, jolloin uuden tavan syventäminen voi viedä aikaa. Näen työntekijöiden tarvitsevan ammatillisen identiteetin pohtimiseen ja vahvistamiseen resursseja ja mahdollisuuksia pysähtyä. Kuten tutkimuksessani selviää, Ihmeelliset vuodet -koulutus vahvasti haastateltavien ammatillisuutta ja arvoja. Koulutuksen myötä haastateltavat kokivat saavansa oivalluksia ja varmuutta omaan työhönsä. Pysähtymällä voi ymmärtää omaa työtään, työrooliaan ja ammatillisuutta paremmin, jolloin se nostaa työntekijän itsetuntoa, tuo iloa, lisää motivaatiota ja edistää työhyvinvointia.

Näen Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallinnan menetelmäkoulutuksessa ja valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa samankaltaisia asioita. Ihmeelliset vuodet -koulutuksessa kuin varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden yhtenä tärkeänä yhteisenä tekijänä on sosiaalisten taitojen tukeminen. Kuten tutkimukseni tuloksista selvisi, koettiin Ihmeelliset vuodet -koulutuksen käytetyimmiksi ja hyödyllisimmiksi menetelmiksi kehuminen, kannustaminen ja positiivisuuden korostaminen. Näitä asioita tuodaan myös esille varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kannustetaan kekseliäisyyteen ja vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja harjoitellaan. Näiden avulla lapsen käsitys itsestään kehittyy ja itseluottamus kasvaa ja sosiaaliset taidot kehittyvät. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 25-30) Perusteissa myös todetaan, että kaikki lapset hyötyvät johdonmukaisuudesta, säännöllisyydestä ja rutiineista arjen käytännöissä. Koen, että Ihmeelliset vuodet -koulutus kantaa tätä ajatusta läpi koulutuksen ajan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 54)

8.4 Jalkauttaminen ryhmään ja työyhteisöön

Tutkimukseni tuloksista selviää, että haastateltavat kokivat haasteelliseksi koulutuksen jalkauttamisen ryhmään ja työyhteisöön. Tähän vaikuttivat muun muassa resurssi, aika ja koulutuksen alkaminen kesken lukukauden. Jokainen koki haluavansa jatkaa koulutuksessa saatujen tietojen ja oppien käyttämistä uudella lukukaudella, syksyllä. Lisäksi osassa työyksikössä suunniteltiin yhteistyötä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Haastateltavat olivat sietä mieltä, että koulutuksen jalkauttamista työyhteisöön helpottuisi, jos koulutuksen voisi käydä useampi työyhteisössä. Lisäksi koettiin, että olisi hyödyllistä, jos koulutuksen saisi käydä koko työyhteisö. Tätä toivetta on Porin kaupunki tukemassa, sillä Ihmeelliset vuodet -koulutus saa jatkoa syksyllä 2019.

8.5 Esiin nousseet haasteet

Tutkimuksessani nousi esiin kulttuurierot. Ihmeelliset vuodet -ohjelma on lähtöisin Yhdysvalloista, jolloin koulutus pohjautuu paljon amerikkalaiseen kulttuuriin. Tätä eivät kuitenkaan koulutuksessa käyneet kokeneet esteenä, sillä koulutus nähtiin käyttö- ja soveltamiskelpoisena suomalaisen varhaiskasvatukseen. Tutkimuksessani käy myös ilmi työyhteisön ennakkoasenteet koulutusta kohtaan, esimerkiksi yltiöpäisen kehumisen suhteen. Luulen, tämän johtuvan siitä, että meille suomalaiselle kulttuurillemme on vierasta kehua emmekä ole tottuneet sellaiseen. Lisäksi olemme luonteeltamme nöyriä ja vaatimattomia, joka eroaa amerikkalaisesta kulttuurista. Työyhteisössä ilmenneet ennakkoasenteet kuitenkin hälvenivät, kun huomattiin konkreettisia tuloksia.

Koin Ihmeelliset vuodet -ohjelman aineiston löytämisen haasteelliseksi, sillä aihetta on tutkittu Suomessa vähän. Löysin muutamia kansainvälisiä tutkimuksia, mutta joskin olisin kaivannut tutkimuksista vielä tarkempaa lähdettä. Lisäksi englanninkielisen lähdemateriaalin käyttäminen oli haasteellista ja aikaa vievää.

8.6 Jatkotutkimukset

Tutkimukseni ollessa valmis itselleni heräsi ajatuksia jatkotutkimusaiheista. Oma opinnäytetyöni keskittyi enemmän varhaiskasvatuksen opettajien ensikokemuksiin ja ajatuksiin Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallinnan menetelmäkoulutuksen päätyttyä. Ajattelen, että olisi mielenkiintoista tutkia lisää Ihmeelliset vuodet -ohjelmaa ja nähdä menetelmäkoulutuksen pidemmän aikaisia vaikutuksia Suomessa. Jatkotutkimus aiheesta olisi tärkeää, sillä mielestäni Ihmeelliset vuodet -ohjelman tavoitteet ovat laajoja ja niiden tarkastelu vaatii pidemmän aikaista tutkimusta. Lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia lasten -ohjelmien kokemuksia ja hyödyllisyyttä. Mielestäni Ihmeelliset vuodet -ohjelman kokemuksia olisi hyvä tutkia enemmän, jotta ohjelman pariin saataisiin lisää varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Kun varhaiskasvatuksen henkilökuntaa koulutettaisiin lisää, saataisiin enemmän tietoa ohjelman käytännöllisyydestä ja hyödyllisyydestä.

9 POHDINTAA

Opinnäytetyöni tekeminen on ollut erittäin värikästä. Matkaan on mahtunut turhautumista ja innostusta sekä oivalluksia. Opinnäytetyöni avulla sain paljon uutta teorian tietoa tulevan ammattini taustalle ja opin paljon itsestäni. Päättäväisyyteni ja sinnikkyys kasvoivat, sillä työskentelin opinnäytetyöni parissa yksin. Hankalina päivinä, jolloin tekstiä ei syntynyt, olisin kaivannut vierelleni toista henkilöä, jonka ajatukset juuri sillä hetkellä toimisi paremmin. Loppujen lopuksi olen tyytyväinen, että tein tutkimuksen yksin, sillä olin vapaa suunnittelemaan ja organisoimaan omat menoni.

Olen melko tyytyväinen opinnäytetyöhöni. Koen oppineeni opinnäytetyöprosessin aikana itsestäni tutkijana, ammattilaisena ja ihmisenä. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kasvaa ammatillisesti ja syventää osaamistani varhaiskasvatuksen ammattilaisena. Minulle Ihmeelliset vuodet -ohjelma oli tuntematon koulutus, mutta tutkimusprosessin myötä syvennyin Ihmeelliset vuodet -ohjelmaan kokonaisvaltaisesti. Tutkimusaiheeni

avulla opin ymmärtämään paremmin lapsen sosioemotionaalista kehitystä ja niiden haasteita. Lisäksi opin keinoja ja välineitä, joiden avulla tukea ja vahvistaa lapsen taitoja.

Opinnäytetyöni avulla sain paljon uutta tietoa pienimuotoisen tutkimuksen tekemisestä sekä kirjallisesta tuottamisesta tieteellisin keinoin. Jouduin perehtymään asioihin laajasti. Toivon, että tutkimuksestani olisi hyötyä muillekin kuin pelkästään itselleni. Toivon, että opinnäytetyöni kautta varhaiskasvatuksen henkilökunta saa innostusta ja pysähtyy pohtimaan lapsen tukemista varhaiskasvatuksessa. Lisäksi toivon, että opinnäytetyöni saa varhaiskasvatuksen henkilökunnan pohtimaan lapsen yksilöllisyyttä ja erilaisuutta.

Sosionomina toivon, että opinnäytetyöstäni on hyötyä sosiaalialan eri osaajille, jotka pohtivat varhaiskasvatuksen merkitystä niin yksilötason kuin yhteiskuntatason kannalta. Oman työni pohjalta ymmärsin, kuinka paljon erilaisia toimintakäytäntöjä on varhaiskasvatuksessa, jotka tukevat lasta ja perhettä. Lisäksi oivalsin, miten laadukasta suomalainen varhaiskasvatus on. Itselleni korostui varhaiskasvatuksen tärkeän tehtävän merkitys: varhaiskasvatuksen on tarkoitus antaa valmiudet kouluun ja vähentää lasten välistä eriarvoisuutta sekä tasoittaa yksilöiden välisiä eroja.

LÄHTEET

- Friis, L., Eirola, R. & Mannonen M. 2004. Lasten ja nuorten mielenterveystyö. 1. painos. Helsinki: WSOY
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki:Edita.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen: erityisen tuen tarpeen arvioiminen päivähoitossa. Tampere: FINN LECTURA
- Ihmeelliset vuodet ry:n www-sivut. Viitattu 6.4.2019. <http://ihmeellisetvuodet.fi/>
- Kasvun tuen www-sivut. 2017. Vaikuttavan varhaisen tuen tietolähde. Viitattu 13.4.2019. <https://www.kasvuntuki.fi>
- Kemppinen, P. 2000. Lasten ja nuorten tunne-elämän häiriöt. Vantaa: P. & K. Oy.
- Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander A. 2016. Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. 1. painos. Helsinki: Duodecim.
- Käypä hoidon www-sivut. Käypä hoito- suositus: Käytöshäiriöt (lapset ja nuoret). 2018. <https://www.kaypahoito.fi/hoi50118>
- Moilanen, I., Räsänen, E., Tamminen, T., Almqvist, F., Piha, J. & Kumpulainen K. 2004. Lasten- ja nuorisopsykiatria. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim.
- Määttä, S., Koivula, M., Huttunen, K., Paananen, M., Närhi, Vesa., Savolainen, H & Laakso, M-L. 2017. Lasten sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Tilannekartoitus. Raportit ja selvitykset 2017:17. Opetushallitus. Opetushallitus ja Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden ja psykologien tiedekunta.
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatus. Viitattu 9.4.2019. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus
- Ota koppi! Kohti maakunnallisia lapsi- ja perhepalveluita: Satakunnassa tulevaisuus lapsissa (SATULA) -hankkeen julkaisu. 2018. https://drive.google.com/file/d/119-GsHZMvb1xp04uXlw5_gGLjCtRQ9aN/view
- Pihlaja, P. 2005. Varhaiserityiskasvatus suomalaisessa päivähoitossa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto

Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Viitattu 9.4.2019.
https://www.pori.fi/sites/default/files/atoms/files/varhaiskasvatussuunnitelma_2017.pdf

Ranta, K., Fredriksson, J., Koskinen, M. & Tuomisto M. 2018. Lasten ja nuorten kognitiiviset ja käyttäytymisterapiat. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV-Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 9.3.2019.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Seppänen, T. & Hietala L. Omaiset mielenterveystyön tukena Uudenmaan yhdistys ry. 2009.Kokemuksia ja tuloksia Vertti 2 -hankkesta 2005-2009. Viitattu 31.5.2019.
https://www.finfamiuusimaa.fi/wp-content/uploads/sites/12/Vertti_2-hanke_Kokemuksia_ja_tuloksia.pdf

Seppänen, T.Omaiset mielenterveys tukena Uudenmaan yhdistys ry.2012. Ihmeelliset vuodet koulussa- kehittämisprojekti 2010-2012 loppuraportti. Viitattu 30.5.2019.
https://www.finfamiuusimaa.fi/wp-content/uploads/sites/12/Ihmeelliset_vuodet-projekti_loppuraportti.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Viitattu 6.6.2019. <https://stm.fi/etusivu>

The Incredible year www-sivut. 2013. Parents, teachers, and children training series. Viitattu 8.4.2019. <http://www.incredibleyears.com>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatustilasto 13.7.2018/540.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. Opetushallitus. Viitattu 5.6.2019.
https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.2016. Opetushallitus. Viitattu 8.4.2019.
https://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Webster-Stratton, C.2010. Ongelmanratkaisupuokas 2-8-vuotiaiden lasten vanhemmille. Profami Oy.

Webster-Stratton, C.2011. Kuinka edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja. Espoo: Profami Oy.

Viljamaa, J.2014.Kuka täällä oikein määrää: Lapsiperheen kasvatuskirja. Helsinki: Minerva

LIITE 1

SAATEKIRJE

PORI

XX.XX.XXXX

HYVÄ VASTAANOTTAJA,

Opiskelen sosionomiksi Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Tutkin opinnäytetyösäni varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia Ihmeelliset vuodet -ohjelmasta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Ihmeelliset vuoden- koulutuksen hyödyllisyyttä, koulutuksen saaneiden ammatillista kasvua ja sen jalkautumista ryhmään ja työyhteisöön.

Tutkimusaineistoksi suoritetaan teemahaastatteluja, johon kutsun teidät osallistumaan. Haastattelut toteutetaan haastateltavien omissa työyksiköissä kevään 2019 aikana jokaisen yksikön ja haastateltavan kanssa erikseen sovittuna ajankohtana. Haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina tapaamalla jokaisen haastateltavan kerran. Haastattelu tullaan nauhoittamaan. Aineisto kerätään ja käsitellään luottamuksellisesti ja vain tämän opinnäytetyön toteutumista varten. Tämän jälkeen aineisto hävitetään. Haastattelujen nimiä ei julkaista opinnäytetyössä. Haastattelu on vapaaehtoinen ja luottamuksellinen.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii sosiaalialan lehtori Lenita Kumpulainen Satakunnan ammattikorkeakoulusta, puh. XXX-XXX XXXX. Opinnäytetyöni tullaan julkaisemaan osoitteessa www.theseus.fi.

Jos haluatte osallistua tutkimukseen, pyydän teitä ottamaan minuun yhteyttä. Kiitos mahdollisesta osallistumisestasi haastatteluun!

Ystävällisin terveisin,

Suvi Lahtinen

Sosiaalialan opiskelija

Taustatiedot

- Mikä on koulutuksesi?
- Missä työtehtävässä työskentelet?
- Minkä ikäisten lasten kanssa toimit?
- Työhistoria?

Ihmeelliset vuodet- menetelmäkoulutus

- Miksi lähdit mukaan koulutukseen?
- Miten koulutus toteutettiin?
- Minkälaisia keinoja ja välineitä koulutuksessa esiintyi (kerro muutama)
- Koetko kaipaavasi lisäkoulutusta?
- Kuinka tärkeänä näet menetelmän käytön tulevaisuudessa osana varhaiskasvatusta?

Varhaiskasvattajien kokemukset Ihmeelliset vuodet- koulutuksesta

- Mitä sellaista sait koulutuksesta, jota voisit hyödyntää omassa työssäsi?
- Mitä ajattelet koulutuksen hyödyllisyydestä? Perustele?
 - hyödyllisin -hyödyttömin

Varhaiskasvattajien kokemukset menetelmän vaikutuksista omaan ammatilliseen kasvuun.

- Mitä ajattelet koulutuksen tarpeellisuudesta omaa ammatillista kasvua ajatellen?
- Miten koulutus on vaikuttanut ammatillisuuteen? Ammatilliset arvot?

Varhaiskasvattajien kokemukset menetelmän jalkauttamisesta ryhmään

- Onko menetelmää jalkautettu ryhmään?
- Oletko havainnut jotakin muutosta lapsiryhmän vuorovaikutustaidoissa käyttäessäsi menetelmää?
- Näkyykö koulutus lapsiryhmässä? Kuinka paljon? Millaisissa tilanteissa? Mitkä konkreettista on toteutettu?
 - Onnistumiset? Haittaavat tekijät?

-Oletko ottanut kohdelapsen, johon keskittynyt enemmän? Miten kyseinen lapsi valikoitui? Mitä haasteita hänellä on? Mitä on tehty hänen kanssaan?

-onnistumiset? haittaavat tekijät?

Varhaiskasvattajien kokemukset menetelmän jalkauttamisesta työyhteisöön

- Mitä on tehty työyhteisössä? Millaisissa tilanteissa koulutusta on hyödynnetty? Mitä konkreettista on toteutettu?

- Onnistumiset? Haittaavat tekijät?

Vapaa sana